AKERSHUS FYLKESKOMMUNE

Fragment AS
Fredensborgveien 21 C
0177 OSLO

Att:Thea Chronie-de Maria

Vår ref.: 2024/12384-64 Deres ref.: Dato: 26.10.2026

Nordre Follo kommune - Gbnr 235/62 - Roald Amundsens hjem - Nybygg - nytt besøkssenter - uttalelse fra vernemyndighet ifm Arbeidstilsynets tilbakemelding

Akershus fylkeskommune viser til henvendelse 07.10.2026 fra Thea Chronie-de Maria i Fragment AS som ber om en uttalelse fra vernemyndighet som kan sendes til Arbeidstilsynet.

Hva saken gjelder

Museene i Akershus vil bruke tiltaket som museumsbygg, publikumsmottak, besøkssenter i forbindelse med besøk på tomten og omvisinger i hovedhuset (Roald Amundsens hjem). Det nye bygget vil fungere som en del av museet.

Fragment AS har 15.09.2026 på vegne av Museene i Akershus søkt Arbeidstilsynet om samtykke til nytt formidlings- og mottaksbygg på Uranienborg – Roald Amundsens hjem. Fragment AS viser til at det foreligger bygningsmessig vern som hindrer eller begrenser ivaretakelse av kravene til tilrettelegging.

Arbeidstilsynet har i brev datert 29.09.2026 gitt tilbakemelding om at Fragment AS innen 02.11.2026 må sende inn dokumentasjon som mangler, for å unngå at søknaden avslås. Utdrag fra brevet som er relevant for fylkeskommunens vurdering som vernemyndighet etter kulturminneloven:

Hvis tiltaket har bygningsmessige begrensninger fordi det er fredet eller vernet, må dette dokumenteres gjennom redegjørelse, uttalelse eller liknende. Dokumentasjonen må være fra relevant vernemyndighet, det vil si Riksantikvaren, fylkeskommunen eller den aktuelle kommunen. Dersom den ansvarlige myndigheten har uttalt seg om hvilke endringer/tiltak som lar seg gjennomføre, skal vi også ha kopi av denne uttalelsen.

Arbeidstilsynet finner det ikke godt nok dokumentert at tiltaket er unntatt fra krav til tilrettelegging. I søknaden er det beskrevet at oppsynsmannsboligen ligger i det fredede utomhusområdet, men er ikke omfattet av fredningen og dette tiltaket gjelder nytt bygg og

PKKM kulturminnevern
Postadresse: Postboks 1200 Sentrum, 0107 OSLO
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 22 05 50 00
E-post: post@afk.no
Internett: www.afk.no
Org.nr.: 930580783

som skal erstatte oppsynsmannsboligen. Vi ber om at dere sender oss dokumentasjon, redegjørelse mv. slik det framkommer over.

Uttalelse fra Akershus fylkeskommune som myndighet etter kulturminneloven

Fredningshjemmel og myndighet
Roald Amundsens hjem – Uranienborg - er fredet ved forskrift av 25.05.2018 med hjemmel i kulturminneloven § 22a og inngår i landsverneplanen for Kulturdepartementet. Roald Amundsens hjem er omtalt under *Kapittel 23. Fredete eiendommer i landsverneplan for Kulturdepartementet, vedlegg 1*. Se Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer - Lovdata.

Etter kulturminneloven §§ 22a jf. 15a, kan departementet i særlig tilfelle gjøre unntak fra vedtak om fredning og fredningsbestemmelser for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet. Fylkeskommunen er rette myndighet til å vurdere om dispensasjon skal gis, jf. forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven §§ 3 (4) og 4.

Omfanget av og formålet med fredningen av Roald Amundsens hjem (relevant utdrag)
Fredningen omfatter badehus, hovedbygning, ishus, lysthus, uthus og utomhusområde. Fredningen skal sikre enkeltbygningene, bygningenes innbyrdes sammenheng, utomhus, samt kulturhistoriske verdier knyttet til anlegget som helhet.

Fredningen av hovedbygningen omfatter både eksteriør og interiør. Formålet med fredningen er å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelig eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formålet med fredningen av interiøret er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelig eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Fredningen utomhus omfatter utomhusanleggets areal, terreng, struktur som frukthage, gårdsrom og grøntområde med hovedelementer som vei, stier, dekker, belegg, vegetasjon og annen grøntstruktur samt konstruksjon som brygge, hundehus, gjerder, porter, murer, belysning og trapper med detaljer, materialbruk og overflater. Oppsynsmannsboligen ligger i det fredete utomhusområdet, men er ikke fredet som bygning i seg selv.

Formålet med fredningen av utomhusområdet er å bevare et viktig helhetlig, tidstypisk, arkitektonisk og kulturhistorisk anlegg som har vært bosted for Roald Amundsen.

Fredningen setter begrensninger for tiltak i det fredete anlegget
Omfanget av og formålet med fredningen samt de generelle fredningsbestemmelsene i forskriften setter rammene for hvilke tiltak som ikke er tillatt og hvilke tiltak som fylkeskommunen kan gi dispensasjon for.

Utdrag fra fredningsbestemmelsene:

§ 1-3: Byggverk og anlegg som er fredet etter forskriften skal forvaltes på en slik måte at de kulturhistoriske og arkitektoniske verdier de representerer, blir ivaretatt.

Det er ikke tillatt å foreta inngrep i fredete byggverk og anlegg så langt de er fredet. Med inngrep menes

a. *å rive, skade, bygge om eller flytte*
b. *å skifte ut bygningselementer eller materialer, forandre overflater eller foreta andre endringer som går lenger enn vanlig vedlikehold*
c. *å skade eller permanent fjerne løst inventar som inngår i fredningen*

§ 1-4 Dispensasjon: Forvaltningsmyndigheten jf. § 1-7 kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra fredningen og fredningsbestemmelsene for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i kulturminnet.

Hovedbygningen: Tiltak som kan/ikke kan gjennomføres

Hovedbygningen eksteriør og interiør er svært godt bevart fra da Roald Amundsen bodde på stedet fra 1908 til 1928. Som nevnt foran setter fredningen begrensninger for tiltak i det fredete anlegget. Det er svært viktig å bevare hovedbygningen slik den var da Amundsen døde i 1928. Det kan derfor ikke gjennomføres tiltak som vil gjøre bygningen universelt tilgjengelig uten at det går på bekostning av det fredete interiøret. Dette gjelder f.eks. ramper, heis eler løfteinnretning, trapper og terskler, innredning av toalett, garderobe eller andre personalrom.

Begrensninger som gjelder for det nye byggets størrelse (BYA 113 m²)

I dispensasjonsvedtaket har Akershus fylkeskommune gitt tillatelse til å føre opp et nybygg på den eksisterende tomta til Oppsynsmannsboligen. Vi har gitt tillatelse til et nybygg med samme fotavtrykk som eksisterende bygg, samt en utvidelse på 12 m2 mot vest og en utvidelse av inngangspartiet med 17 m2 mot nord. Bygget senkes i terrenget slik at funksjonene blir fordelt over to universelt utformede etasjer med en tilnærmet terskelfri inngang på nivå med bakkeplan.

Akershus fylkeskommune har understreket at det er svært vesentlig at et nytt besøkssenter innordner seg det helhetlige anlegget på Uranienborg med fredete bygninger og fredet utomhusområde. Vi har vurdert at det omsøkte nybyggets størrelse og utforming er akseptabel. En større bygning vil fort kunne bli for dominerende.

Akershus fylkeskommune legger ikke føringer for den innvendige utformingen og planløsningen i det nye besøkssenter, men vi oppfatter at forslaget har klart å få til gode løsninger innenfor en bygning som ikke kan bli større.

Endringer som Akershus fylkeskommune har gitt tillatelse til å utføre

I dispensasjonsvedtaket 20.10.2026 har Akershus fylkeskommune gitt tillatelse til følgende tiltak ved Roald Amundsens hjem:

- Føre opp et nytt besøkssenter på den eksisterende tomta til Oppsynsmannsboligen ved Roald Amundsens hjem.
- Tilrettelegge for universell utforming utomhus, fra gårdsplassen fram til nybygget.

Vi viser til det vedlagte dispensasjonsvedtaket for nærmere redegjørelse.

Vennlig hilsen

Christian Hintze Holm	Sissel Margrethe Riibe
Avdelingsleder	Seniorarkitekt

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Roald Amundsens hjem - Dispensasjon for nybygg - besøkssenter - vedtak. AFK 20.10.2026

Kopi til:

RIKSANTIKVAREN
NORDRE FOLLO KOMMUNE
Museene i Akershus - Roald Amundsens hjem
MIA - MUSEENE I AKERSHUS STI